

Άγγελος, ό (B) Κ.Δ. (Ε.Γ./ΚΕΙΜ.)

ΡΙΖΑ: < Αγν. ετύμου αρχ. σημ. «ο διαβιβάζων ειδήσεις». Η σημ. «ο αγγελιοφόρος του Θεού» είναι ήδη αρχαία αλλά γενικεύτηκε στη χριστιανική εποχή, οπότε συνδέθηκε με την αντίστοιχη εβρ. λ. ΜΑΛ'ΑΧ (- mal' auh).

ΕΡΜΗΝΕΙΑ:

1) Επουράνιο, πνευματικό ον ταγμένο στην υπηρεσία του Θεού και ως αγγελιοφόρος.

2) Τα αγγελικά πλάσματα αποτελούνται από τάξεις, όπως Σεραφείμ, Χερουβείμ κ.λπ.

3) Προσδίδονται σ' αυτούς χαρακτηρισμοί ανάλογα με τη στάση και τη νομιμοφροσύνη τους, την αντίθεσή τους στο θέλημα του Θεού ως αγαθοί άγγελοι (Κυρίου) ή ως κακοί, κακοποιοί ή πονηροί άγγελοι-δαίμονες και σατανάδες (παραβ. Mat 4:4,6,11). Επισημαίνεται ότι ο επικεφαλής αυτών Σατανάς μετασχηματίζεται σε «άγγελο φωτός» (2Co 11:14).

ΟΜΟΡΙΖΑ:

Άγγελία 1Jo 3:11, Άγγέλλω Joh 20:18, Διαγγέλλω Luk 9:60, Έπαγγελία Luk 24:49, Έπάγγελμα 2Pe 1:4, Έπαγγέλλομαι Mar 14:11, Ίσάγγελος Luk 20:36, Αρχάγγελος (1Th 4:16, Jude 9) Παραγγελία 1Th 4:2, Παραγγέλλω Mat 10:5.

ΣΥΝΩΝΥΜΑ:

Απόστολος 2Co 8:23, Πνεῦμα Heb 1:7, Άγιος (Mar 8:38, Luk 9:28, Jude 14), Άγιοι μυριάδες (Jude 14, Apor 5:11), Υιοί του Θεού (Rom 8:14,19, 9:26), Αόρατος (Col 1:16), Ίσχυρός (Apor 5:2), Διάκονοι του Θεού (Act 5:19, 20, 12:7,8, Apor 1:1).

ΑΝΤΙΘΕΤΑ: Άνθρωπος (ως επίγεια σάρκα) 1Co 15:39,40.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Ουσιαστικό β' κλίσης, αρσενικού γένους: Άγγελος -ου.

Για αναλυτική μελέτη βλ. αρχαιοελληνική γραμματική ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ.

ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

1) Άγγελοι: Ονομαστική πληθυντικού (βλ. ΕΙΔ. ΑΝΑΦ. 5).

2) Άγγέλους: Δοτική πληθυντικού (βλ. ΕΙΔ. ΑΝΑΦ. 4).

3) Άγγελον: Αιτιατική ενικού (βλ. ΕΙΔ. ΑΝΑΦ. 3).

4) Άγγελος: Ονομαστική ενικού (βλ. ΕΙΔ. ΑΝΑΦ. 1, 9).

5) Άγγέλου: Γενική ενικού.

6) Άγγέλους: Αιτιατική πληθυντικού (βλ. ΕΙΔ. ΑΝΑΦ. 6, 8).

7) Άγγέλω: Δοτική ενικού.

8) Ἀγγέλων: Γενική πληθυντικού (βλ. ΕΙΔ. ΑΝΑΦ. 2, 7, 10).

ΣΥΜΦΡΑΖΟΜΕΝΑ (CONTEXT) – ΛΕΞΗ-ΦΡΑΣΕΙΣ-ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ:

ΛΕΞΕΙΣ:

Σεραφεΐμ (Εβρ.: αυτοί που καίνε) (Π.Δ./Ο' Hsa 6:1,2-7), Χερουβείμ (Χερουβ) (Π.Δ./Ο' Exo 25:22, Num 7:89), Μιχαήλ ο αρχάγγελος (Jud 9, βλ. και Aroc 12:7).

ΦΡΑΣΕΙΣ:

«Ἴδού ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου» (Π.Δ./Ο' Mal 3:1, Mat 11:10)· «μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ...» (Mat 16:27)· «ὄπτασίαν ἀγγέλων ἐώρακένας» (Luk 24:23)· «ἀπεστάληκεν σὺν χειρὶ ἀγγέλου» (Act 7:53)· «ἐάν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων ἀγάπη δε μὴν ἔχω γέγονα χαλκὸς ἤχῶν καὶ κύμβαλον ἀλαλάζον» (1Co 13:1)· «αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός» (2Co 11:14)· «ὅπου ἄγγελοι ἰσχυῖ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν παρὰ κυρίου βλάσφημον κρίσιν» (2Pe 2:11)· «ὁ Μιχαήλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ» (Aroc 12:7)· «ἄλλον ἄγγελον ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον» (Aroc 14:6).

ΣΥΜΦΡΑΖΟΜΕΝΑ:

Τα αγγελικά πνευματικά πλάσματα ως προσωπικότητες ἔχουν ικανότητα και δυνατότητες: **1)** να μιλούν διάφορες γλώσσες των ανθρώπων (Act 10:3-7), **2)** ικανότητα σκέψης με την οποία αινούν και δοξάζουν τον Ιεχωβά-Θεό (Π.Δ./Ο' Psa 148:2, Luk 2:13), **3)** ικανότητα να επικοινωνούν μεταξύ τους (1Co 13:1) και **4)** να μετασχηματίζονται (Phl 2:7, 2Co 11:14).

- «Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραάμ ἐπιλαμβάνεται» (Heb 2:16), διότι στην πραγματικότητα αὐτὸς δεν βοηθάει ἀγγέλους καθόλου ἀλλὰ βοηθάει τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ. Ἡ ἐκφραση ἀναφέρεται γιὰ μὲν τοὺς ἀγγέλους στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Σατανᾶ ἢ Διαβόλου στὸ ρόλο ποὺ ἐπαιξάν στη σωτηρία ἀπὸ τὴν ἀμαρτία καὶ τὸ θάνατο. Ὁ μὲν Σατανᾶς ἦταν ἐκεῖνος ποὺ εἰσήγαγε τὴν ἀμαρτία στὸν κόσμον καὶ δια τῆς ἀμαρτίας τὸ θάνατο (βλ. Rom 5:12), ὁ δὲ Ἰησοῦς Χριστὸς παραμένοντας ὁσῖος ὡς σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ παρέδωσε τὴ ζωὴ τοῦ «λύτρον ἀντὶ πολλῶν» (βλ. Mat 20:28, Mar 10:45) καὶ ἔτσι ἐκμηδένισε ἐκεῖνον (τὸ Σατανᾶ ἢ Διάβολο) ποὺ ἔχει τὰ μέσα νὰ προξενεῖ τὸ θάνατο, καὶ ἀπελευθέρωσε ὅλους ἐκεῖνους οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τὸ φόβο

του θανάτου ήταν υποκείμενοι σε δουλεία σε όλη τους τη ζωή (βλ. Heb 2:14,15). Έτσι έγινε αίτιος αιωνίου σωτηρίας σε όλους εκείνους που τον υπακούουν (Heb 5:9).

- Σύμφωνα με την προφορική παράδοση η οποία ήταν η βάση της διδασκαλίας των Φαρισαίων, την οποία θεωρούσαν «ισόκυρον» με την Αγία Γραφή, οι άγγελοι θεωρούνται πνευματικά όντα: α) ανώτερα των ανθρώπων χαρακτηριζόμενοι ως «αγαθοί άγγελοι, προστάτες των ανθρώπων» και β) κατώτερα των ανθρώπων χαρακτηριζόμενοι ως «κακοί και κακοποιοί δαίμονες ο αρχηγός των οποίων (μετονομάστηκε αργότερα) ως Σατανάς (ή Διάβολος) (βλ. Π.Δ./Ο' 1Ch 21:1, 2Ec 3:1,2). Αντίθετα από τους Φαρισαίους, οι Σαδδουκαίοι ισχυρίζονται ότι δεν υπάρχουν ούτε άγγελοι ούτε δαίμονες (βλ. Act 23:8). Οι αναφορές δε των Εβραϊκών Γραφών (Π.Δ./Ο'), οι σχετικές με τους αγγέλους, θεωρούνται από τους Σαδδουκαίους ως συμβολικές αναφορές (βλ. Ιωσήπου III, II 8 14). Τέλος σημειώνεται ότι ο Ιώσηπος ήταν Φαρισαίος και ισχυριζόταν ότι «δαίμονες» (δηλ. τα πνεύματα του ως άνω εδαφίου Act 23:8) ήταν οι ψυχές των κακών ανθρώπων, οι οποίες μετά τον θάνατο των (κακών) ανθρώπων έρχονται και ταραάζουν προκαλώντας σύγχυση, ανησυχία, συγκίνηση και συγκλονισμό στους ζωντανούς ανθρώπους. Γι' αυτό δεν αναφέρει καθόλου «κακούς αγγέλους» στα συγγράμματά του, ευθυγραμμιζόμενος πλήρως με το δόγμα των Φαρισαίων σύμφωνα με το οποίο: «η ψυχή του ανθρώπου είναι άφθαρτος και αθάνατος. Μετά δε το χωρισμό της από το σώμα κατά την ώρα του θανάτου, η ψυχή του αγαθού ανθρώπου πηγαίνει στον αγιώτατο χώρο του ουρανού του Παραδείσου (του Γκαν Εδεν) από όπου έχουν και τη δυνατότητα να «ανενσαρκούνται», οι δε ψυχές των κακών πηγαίνουν εις τον «σιεώλ» όπου βρίσκεται η «γέενα (Γκε χιννώμ)» κατ' αυτούς κόλαση μέσα στην οποία υφίστανται «αιώνια τιμωρία» (βλ. Ιωσήπου III, II 8,14 III VII 63). Όλες αυτές οι δοξασίες και εκ διαμέτρου αντίθετες απόψεις και κυρίως υποκριτικές μεταξύ των Φαρισαίων και των Σαδδουκαίων περιλαμβάνονται στα περίφημα «ουαί» του Ιησού Χριστού στα εδαφ. Mat 23-39 (βλ. Επιφαν. κατά αιρέσεων I, 1 – XV, πατρολ. migne Επιφ. 245 A', 249 A').

ΕΙΔΙΚΑ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

Αγγελολογία, Αγγελολατρεία και Δαιμονολατρεία. Οι εκφράσεις αυτές αναφέρονται με βάση διάφορα Γραφικά εδάφια, με τα οποία στηρίζονται διάφοροι χαρακτηρισμοί όπως «θρησκεία άγγέλων»

(Col 2:18), «καλύτεροι των αγγέλων» (Heb 1:4), Βελιάλ (τι αρμονία υπάρχει μεταξύ του Χριστού και του Βελιάλ;) (2Co 6:5) «Άρχοντα αυτού του κόσμου» (Joh 12:31), Πονηρός (Mat 13:19), Εξολοθρευτής (1Co 10:10) κ.ά. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, οι χαρακτηρισμοί αυτοί περιλαμβάνονται στην Ιουδαϊκή Θεολογία και Αγγελολογία, στα πλαίσια των αναφορών της Εξωβιβλικής Γραμματείας (Ch. Guignebert, O.E. Oesterlex, Λ. Φιλιππίδη κ.ά.).

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ: Ο Δημιουργός Θεός δημιούργησε τον άνθρωπο. «Λίγον κατώτερον από τους αγγέλους» (Heb 2:7). (Παραβ. ΦΡΑΣΕΙΣ).

ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ:

1) Η σημασία της λ. Άγγελος σε μερικά εδάφια τροποποιήθηκε ή επεκτάθηκε ανάλογα με την αντίστοιχη Εβραϊκή (ή Αραμαϊκή) λέξη ακολουθώντας άλλοτε την βαθύτερη έννοια της εβραϊκής (ή της Αραμαϊκής) λέξης λόγω της στενής σχέσης που υπάρχει με αυτή και άλλοτε την μετάφραση των Ο' (Εβδομήκοντα) (παραβ. Δέησις Luk 1:13, 2:37, Διαθήκη Mat 26:28, Act 3:25).

2) Η λ. Άγγέλων στο εδάφιο Heb 2:16 αναφέρεται σε ομοιοτέλετο σχήμα λόγου δηλαδή με φράση στη οποία συμμετέχουν ή τελειώνουν με τις ίδιες ή με ομόηχες λέξεις.

3) Η λ. Άγγέλων στο εδάφιο 1Co 13:1 αναφέρεται σε ομοιοτέλετο σχήμα λόγου δηλαδή με φράση στη οποία συμμετέχουν ή τελειώνουν με τις ίδιες ή με ομόηχες λέξεις (παραβ. Luk 1:52, Rom 5:16, 12:15 κ.α.). Οι φράσεις αυτές αποτελούν λογοτεχνικά φαινόμενα της «Κοινής» Ελλην. Γλώσσας τα οποία περιλαμβάνονται στις Χριστιαν. Ελλην. Γραφές (Καινή Διαθήκη).

4) Η λ. Άγγελον στο εδάφιο Mat 11:10 αποτελεί εκπλήρωση προφητείας (παραβ. Εβρ. Γραφ. Παλ. Διαθ./Ο' Mal 3:1, Hsa 40:3).

5) Η λ. Άγγελον στο εδάφιο Mar 1:2 αποτελεί εκπλήρωση προφητείας (παραβ. Εβρ. Γραφ. Παλ. Διαθ./Ο' Hsa 40:3).

6) Η λ. Άγγελοι στο εδάφιο Mat 4:6 αποτελεί παραπομπή από σχετικό εδάφιο Εβρ. Γραφ. (Παλ. Διαθ./Ο' Psa 91:11).

7) Η λ. Άγγελοι στο εδάφιο Luk 4:10 αποτελεί παραπομπή από σχετικό εδάφιο Εβρ. Γραφ. (Παλ. Διαθ./Ο' Psa 91:11).

8) Η λ. Άγγελοι στο εδάφιο Heb 1:6 αποτελεί παραπομπή από σχετικό εδάφιο Εβρ. Γραφ. (Παλ. Διαθ./Ο' Deu 32:43, Psa 7:14).

9) Η λ. Άγγελους στο εδάφιο Heb 1:7 αποτελεί παραπομπή από σχετικό εδάφιο Εβρ. Γραφ. (Παλ. Διαθ./Ο' Psa 104:4).

10) Η λ. Ἀγγέλων στο εδάφιο Heb 1:13 αποτελεί παραπομπή από σχετικό εδάφιο Εβρ. Γραφ. (Παλ. Διαθ./Ο' Psa 110:1).

11) Η λ. Ἀγγέλους στο εδάφιο Heb 2:7 αποτελεί παραπομπή από σχετικό εδάφιο Εβρ. Γραφ. (Παλ. Διαθ./Ο' Psa 8:4-6).

12) Η σημασία της λ. Ἄγγελος σε μερικά εδάφια τροποποιήθηκε ή επεκτάθηκε ανάλογα με την αντίστοιχη Εβραϊκή (ή Αραμαϊκή) λέξη ακολουθώντας άλλοτε την βαθύτερη έννοια της Εβραϊκής (ή της Αραμαϊκής) λέξης λόγω της στενής σχέσης που υπάρχει με αυτήν και άλλοτε την μετάφραση των Ο' (Εβδομήκοντα). (Σημ. Ειδικοί λόγιοι αναφέρουν ότι η Αραμαϊκή γλώσσα άρχισε να αναπτύσσεται από τον 13ο αιώνα π.(Κ.)Χ.).

13) Η λ. ως αφηρημένο θηλυκό με κατάληξη σε -ια (εδώ: Ἀγγελία) προέρχεται από ουσιαστικό με την ίδια ρίζα σύμφωνα με το Ονοματικό Σύστημα της Αρχαίας Ελληνικής γλώσσας.

14) Η έκφραση Ἀγγέλων....λέγοντες στο εδάφ. Αποκ 5:11 αποτελεί σολοικισμό (δηλαδή εκφραστικό συντακτικό λάθος κατά τη διατύπωση του λόγου). Πρόκειται για λογοτεχνικό χαρακτηριστικό της «Κοινής» Ελληνικής γλώσσας το οποίο περιλαμβάνεται στις Χριστιανικές Ελληνικές Γραφές (Καινή Διαθήκη).

ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑ (Ο'): Gen 16:7,8,9,10, 11, 32:3, 19:1.